

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН БЛИЗЬКОГО ТА СЕРЕДНЬОГО СХОДУ

Мета курсу - ознайомлення студентів із головними тенденціями зовнішньої політики країн Близького та Середнього Сходу; визначення концептуальної проблематики та основних векторів міжнародних відносин в країнах Близького та Середнього Сходу, їх характерних рис та зовнішньополітичних пріоритетів у ключових тенденціях сучасних міжнародних відносин; розуміння характеру впливу країн Близького та Середнього Сходу на систему міжнародних відносин, перебіг та наслідки локальних та регіональних конфліктів, інтеграційних процесів та місця країн Близького та Середнього Сходу у сучасному світі; ознайомлення студентів із найважливішими питаннями міжнародної діяльності провідних країн Близькосхідного регіону.

Міжпредметні зв'язки. Вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Близького та Середнього Сходу» базується на набутих знаннях з наступних навчальних дисциплін: «Історія міжнародних відносин», «Країнознавство», «Регіональні підсистеми міжнародних відносин», «Міжнародні відносини та світова політика», «Міжнародні організації», інтегрується з дисциплінами «Регіональні підсистеми міжнародних відносин», «Зовнішня політика України».

Вивчення дисципліни формує засади для подальшого освоєння студентом таких навчальних дисциплін: «Зовнішня політика країн Західної Європи», «Конфліктологія та теорія переговорів», «Аналіз зовнішньої політики».

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування таких компетентностей: здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем; здатність демонструвати знання характерних рис та пріоритетів діяльності на міжнародній арені країн Близького та Середнього Сходу; здатність демонструвати знання щодо особливостей геополітичного становища та формування національних інтересів країн Близького та Середнього Сходу; здатність демонструвати знання щодо стану розвитку взаємин України з країнами Близького та Середнього Сходу; здатність аналізувати еволюцію, специфіку, динаміку, позиції та зовнішньополітичні пріоритети країн Близького та Середнього Сходу на основі системного підходу, а також з урахуванням тих факторів, які впливають на зовнішню політику близькосхідних країн як суб'єктів міжнародних відносин.

Програмні результати навчання:

знати: характерні риси та пріоритети діяльності близькосхідних країн на міжнародній арені; підходи до розв'язання як локальних так і глобальних проблем; основні форми та принципи реалізації зовнішньої політики країнами Близького та Середнього Сходу; характер впливу країн Близького та Середнього Сходу у системі міжнародних відносин; інтеграційні процеси в ісламському світі та приклади політичної консолідації мусульманських спільнот; регіональні конфлікти у регіоні Близького та Середнього Сходу і проблему біженців та переміщених осіб; інтеграційні пріоритети арабських країн Близького Сходу в умовах трансформації глобального світоустрою.

уміти: будувати загальну схему характеристики міжнародної діяльності країн Близького та Середнього Сходу; визначати місце країн Близького та Середнього Сходу в міжнародних відносинах; висловлювати власні судження та погляди стосовно тих чи інших актуальних проблем у контексті міжнародних відносин країн Близького та Середнього Сходу; визначати геополітичну ситуацію на Близькому та Середньому Сході та основні «центри сили» у регіоні; визначати релігійний чинник в регіональних конфліктах на Близькому та Середньому Сході; визначати причини виникнення осередків тероризму у країнах Близького та Середнього Сходу як загрози та виклики регіональній безпеці.

володіти: навичками збору та систематизації міжнародно-правових джерел щодо напрямків розвитку зовнішньої політики країн Близького та Середнього Сходу та їх впливу на міжнародні відносини; знаннями концептуальних засад зовнішньої політики провідних країн Близького та Середнього Сходу.

Зміст навчальної дисципліни:

Близький та Середній Схід як регіональна підсистема міжнародних відносин. Критерії, теорії та підходи щодо визначення меж регіону. Географічно-просторова характеристика та загальна проблематика регіону. Енергетичні ресурси та релігійний фактор в політичних системах країн Близького та Середнього Сходу та їх вплив на концепції зовнішньої політики. Глобальне значення проблем боротьби за доступ до енергетичних ресурсів, тероризму та релігійного екстремізму на розвиток країн близькосхідного регіону. Близький та Середній Схід у зовнішньополітичній стратегії України. Особливості розвитку сучасних геополітичних та гео економічних процесів на Близькому і Середньому Сході у контексті забезпечення національних інтересів України. Безпековий вимір політики України щодо Близького та Середнього Сходу.

Пріоритети та аспекти зовнішньої політики країн-лідерів Близького Сходу. Зовнішньополітичні цілі та пріоритети Йорданії та Лівану. Ірак та Сирія на перетині геополітичних інтересів. Зовнішньополітичні інтереси та аспекти зовнішньої політики Туреччини як нового впливового актора на Близькому Сході.

Основні доктрини зовнішньої політики Туреччини: «баланс між свободою і безпекою», «нуль проблем з сусідами», «превентивна мирна дипломатія». Складна багатовекторність у зовнішній політиці Туреччини. Активна участь Туреччини в міжнародних організаціях. Внутрішньополітична і зовнішньополітична стратегія Ердогана. Посилення міжнародного впливу Туреччини. Аспекти зовнішньополітичного протистояння й співробітництва Ізраїлю та Палестини. Їх зовнішньополітичні цілі та пріоритети. Зовнішня політика країн Аравійського півостріву. Саудівська Аравія, ОАЕ та Катар як нові економічні та політичні лідери регіону.

Пріоритети та аспекти зовнішньої політики країн-лідерів Середнього Сходу. Пріоритети та особливості зовнішньополітичного співробітництва Афганістану на світовій політичній арені. Зовнішньополітичні пріоритети й аспекти пошуку партнерів в регіоні та світі Ісламською Республікою Іран в умовах геополітичного протистояння.

Радикалізація зовнішньої політики Ірану з перемогою Ісламської революції. Вплив ісламу на процес формування особливостей та пріоритетів зовнішньої політики Ірану.

Обсяг вивчення навчальної дисципліни: 4 кредити ЄКТС, загальний обсяг 120 годин, у тому числі 60 годин аудиторних навчальних занять і 60 годин самостійної та індивідуальної роботи.

Форма семестрового контролю: залік.

Викладач – Крупеня Ірина Миколаївна, канд.політ.наук, доцент кафедри міжнародних відносин та туризму.